

Styret i Nidaros Sparebank
Postboks 300
7541 KLÆBU

VÅR REFERANSE
20/309

DERES REFERANSE

UNNTATT OFFENTLIGHET
Offl. § 13 1. ledd, jf. fvI. § 13
1. ledd nr. 2
Gjelder merkede avsnitt

DATO
10.12.2020

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte digitalt tilsyn (videomøte) i Nidaros Sparebank 14.-15. mai d.å. Tilsynet hadde som formål å vurdere bankens interne styrings- og kontrollsystemer samt risikoeksponering på kreditt-, likviditets- og markedsområdet.

Til grunn for denne tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige tilsynsrapport datert 24. august 2020, dokumentasjon oversendt til Finanstilsynet 29. september d.å. samt styrets kommentarer til rapporten i brev av 15. oktober d.å. Finanstilsynet understreker at tilsynsrapporten tar utgangspunkt i markedsituasjonen og bankens status på tidspunktet for tilsynet.

Finanstilsynet har følgende merknader etter tilsynet:

FORHOLD KNYTTET TIL OVERORDNET STYRING OG KONTROLL

Overordnet styring og kontroll

I den foreløpige tilsynsrapporten pekte Finanstilsynet på at bankens strategidokument bør drøfte sammenhengen mellom kapitaldekning, vekst og inntjening, og at krav til minimum ren kjernekapitaldekning i strategidokumentet bør være konsistent med hva som fremkommer i bankens ICAAP-dokument. Finanstilsynet har merket seg at styret vil ta hensyn til Finanstilsynets innspill.

Risikostyring

Finanstilsynet viste i den foreløpige tilsynsrapporten til at policy for virksomhets- og risikostyring bør inkludere bankens holdninger til ESG-faktorer (Environmental, Social and Governance) og risikoer knyttet til disse. ESG-faktorene bør konkretiseres slik at banken kan identifisere, vurdere, overvåke og kontrollere disse risikoene i utlånsporteføljen. Finanstilsynet forventer særskilt at banken vurderer klimarisiko i utlånsvirksomheten ut ifra fysisk risiko og overgangsrisiko. I tillegg bør bankens policydokumenter på likviditetsrisiko og markedsrisiko omhandle bankens holdninger til bærekraftig finansiering og klimarisiko i investeringsporteføljen. Det fremgår av styrets svarbrev at bankens styringsdokumenter vil bli oppdatert i lys av ovennevnte påpekninger. Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil påse at risikonivået i bankens strategidokument er konsistent med risikonivået i de underliggende policydokumenter og at det fremgår hvem som har vedtatt dokumentene og når de skal opp til fornyet vurdering og beslutning.

FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL AV KREDITTRISIKO

Strategi og policy

Finanstilsynet reiste spørsmål i foreløpig tilsynsrapport om ikke det vil være mer hensiktsmessig å ha rammesettingen for bransjeeksponering basert på prosentandeler av bankens bedriftsmarkedsporfølje i stedet for dagens rammesetting som er målt mot ansvarlig kapital og som har medført at banken har en avvikende høy konsentrasjonsrisiko mot eiendomsbransjen. Finanstilsynet har merket seg at styret vil revurdere dagens rammestruktur i forbindelse med revidering av bankens kredittpolicy.

Bankens interne ramme for høy risiko omfatter bankens utlånsvolum i risikoklassene 8-10. Finanstilsynets vurdering er at ramme for høy risiko også bør inkludere bankens eksponering i risikoklassene 11 (misligholdte) og 12 (tapsutsatte). Dagens rammesetting medfører at banken kan overholde intern ramme for høy risiko og likevel ha en langt høyere risiko i porteføljen. Det fremgår av styrets svarbrev at styret er enig i Finanstilsynets vurdering og vil sørge for at bankens policy og risikorapportering blir endret. Finanstilsynet reiste samtidig spørsmål om det er forsvarlig kredittstyring å ha en ramme for høy risiko på 20 prosent på bedriftsmarkedet og noterer seg av styrets svarbrev at denne rammen heretter også vil omfatte risikoklasse 11 og 12.

Finanstilsynet har merket seg at bankens kredittpolicy vil bli endret slik at alle avvik fra kredittpolicy heretter skal besluttes av styret i tråd med Finanstilsynets anbefaling i den foreløpige tilsynsrapporten.

Fullmaktsystemet

Finanstilsynet viste i foreløpig tilsynsrapport til at bankens fullmaktsystem innebærer at det størrelsesmessig kun er bankens store engasjement som blir besluttet av styret og reiste spørsmål om dette sikrer styret god nok innsikt i bankens utlånsportefølje. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at styret er komfortabel med dagens fullmaktsystem og at styret viser til nytt krav om at alle avvik fra kredittpolicy heretter skal løftes til styret samt at en rekke tiltak vurderes innført for å øke styrets innsikt i bankens utlånsportefølje. Finanstilsynet vil understreke viktigheten av at de omtalte tiltakene blir iverksatt.

Kredittbevilgningsprosessen

Finanstilsynet viste i den foreløpige tilsynsrapporten til at bankens kreditthåndbok har få absolutte krav til kredittbevilgning og i stor grad er preget av kun normative anbefalinger. Finanstilsynet har notert seg fra styrets svarbrev at det vil bli vurdert å etablere krav til sentrale nøkkeltall som for eksempel egenkapitalandel og forhåndssalg. Finanstilsynet vil understreke at slike krav bør implementeres for å sikre at avvikssaker blir løftet til styret for beslutning i tråd med bankens nye rutine for kredittbevilgninger og dermed gi styret en bedre innsikt i bankens utlånsportefølje.

Finanstilsynet har merket seg at bankens retningslinjer for identifisering av tilknyttede motparter basert på bestemmende innflytelse eller økonomiske forbindelser vil bli oppdatert i tråd med EBA-retningslinjer 2017/15 av 14. november 2017.

Finanstilsynet har videre registrert at styret deler Finanstilsynets vurdering av at mer omfattende bruk av regnskaps- og kontantstrømsanalyser vil styrke kredittvurderingene og gi et bedre beslutningsgrunnlag, jf. enkeltengasjementene som ble omtalt i foreløpig tilsynsrapport. Styret viser

til at banken i økende grad har tatt i bruk en ny analysemodell som ivaretar dette behovet og som gir beslutningstaker en god oversikt over saken og de sentrale risikofaktorene.

Overvåking av kredittengasjement

I den foreløpige tilsynsrapporten ba Finanstilsynet bankens styre vurdere en mer formell årlig gjennomgang med et fullstendig kredittnotat og tilhørende analyser når det gjelder bankens større kredittengasjementer herunder at styret tar stilling til videre strategi og eventuelle handlingsalternativer. Finanstilsynet viste også til at det bør innarbeides krav om å utarbeide handlingsplan med ansvar og tidsfrister for gjennomføring når det gjelder risikoutsatte lån. Finanstilsynet merker seg av styrets svarbrev at det arbeides med å implementere nye systemer for engasjementsoppfølging hvor Finanstilsynets kommentarer vil bli tatt hensyn til.

Forventet tap

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på mangelfulle retningslinjer for beregning av forventet tap. Finanstilsynet har merket seg at banken arbeider med å etablere nye retningslinjer. Finanstilsynet mener dette burde ha vært på plass når regelverket trådte i kraft, jf. også EBAs retningslinjer 2017/06 om styring av kredittrisiko og regnskapsføring av forventet tap.

I foreløpig tilsynsrapport ble det påpekt at det i forbindelse med tilsynet ikke ble fremlagt retningslinjer som angir bankens øvrige kriterier, utover kvantitative kriterier, for hva som skal medføre overgang til trinn 2. Det ble heller ikke fremlagt retningslinjer som angir kriterier for hvilke engasjementer som anses kredittforringet og som derfor skal overføres til trinn 3. Finanstilsynet har notert av styrets svarbrev at kriterier for overgang mellom trinnene vil fremgå av reviderte retningslinjer, men at de konkrete kriteriene for overgang til trinn 3 ikke fremgår av svarbrevet. Finanstilsynet legger til grunn at kriteriene for overgang til trinn 3 bl.a. må omfatte tilfeller hvor kunden er innvilget betalingslettelse ("forbearance") som kunden ellers ikke ville fått, som følge av at låntaker er i finansielle vanskeligheter og hvor betalingslettelsene gir vesentlig negativ effekt på estimerte fremtidige kontantstrømmer, jf. IFRS 9 vedlegg A. Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at banken, som følge av bankens tolking av hva som inngår i definisjonen av betalingslettelse ("forbearance"), ikke har rapportert betalingslettelse i perioden 2017-2019. Finanstilsynet har merket seg av styrets svarbrev at styret vil påse at det blir foretatt en gjennomgang av regelverket, og at styret vil påse at det innføres kontroll med rapporteringen.

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at det i mottatte enkeltsaker hvor beregning av forventet tap i trinn 3 er foretatt ved bruk av kontantstrømberegning kun inngår ett makrosenario, samt at det ikke er foretatt neddiskontering av kontantstrømmene. IFRS 9 krever at det skal beregnes forventningsrette estimater for forventet tap. Finanstilsynet pekte også på at banken på tilsynstidspunktet manglet retningslinjer for hvordan nedskrivningsbehovet skal rimelighetsvurderes og valideres, samt retningslinjer for eventuell bruk av overstyringer (manuelle korreksjoner). Finanstilsynet har merket seg av styrets svarbrev at overgangen til IFRS 9 og innføring av nye PD-modeller har økt behovet for gode kontrollrutiner på området, herunder evaluering av bl.a. PD, LGD og makrofremskrivninger. Finanstilsynet har notert at styret erkjenner at tapsmodellen kan ha utfordringer med rettidig identifikasjon av lån med vesentlig økning i kredittrisiko, men at det er foretatt overstyringer (tilleggsavsetning) for å bøte på disse usikkerhetene. Finanstilsynet har videre merket seg at styret ved utarbeidelse av nye retningslinjer vil påse at forventet tap blir beregnet iht. kravene, herunder påse at det innføres nødvendige kontroller for å muliggjøre

rimelighetsvurderinger/valideringer, og tydeliggjøring av dokumentasjonskrav knyttet til overstyringer.

Rapportering

Finanstilsynet viste i foreløpig tilsynsrapport til en rekke feil i de oversendte risikorapportene og pekte på behov for forbedret kvalitetssikring av bankens interne rapportering i tillegg til manglende samsvar mellom intern og eksterne rapportering. Finanstilsynet har merket seg at styret vil påse at banken innfører ytterligere kvalitetssikring av sin rapportering og at det er igangsatt et prosjekt som skal redusere risikoen for manuelle feil.

Finanstilsynet påpekte også viktigheten av at offentlig rapportering, herunder til Finanstilsynet, er korrekt og i samsvar med regelverket og viste til bankens gjentatte feilrapportering 1. kvartal d.å. når det gjelder store engasjementer. Finanstilsynet noterer at styret vil påse at nødvendige tiltak blir iverksatt for å sørge for korrekt myndighetsrapportering.

FORHOLD KNYTTET TIL EKSPONERINGSNIVÅ - KREDITTRISIKO

Porteføljekvalitet – risikoklassifiseringsmodell - tapsnedskrivninger

Finanstilsynet viste i foreløpig tilsynsrapport til at innføring av ny risikoklassifiseringsmodell i januar 2020 har medført et vesentlig fall i snitt-PD for bankens portefølje sammenlignet med den gamle risikoklassifiseringsmodellen. Finanstilsynet reiste derfor spørsmål om modellen fanger opp den underliggende risikoen og ba styret vurdere om de reduserte modellnedskrivningene som fulgte av overgangen til nytt risikoklassifiseringssystem, er i tråd med forventet nivå for nedskrivningsbehovet.

Finanstilsynet har merket seg at styret i sitt svarbrev bl.a. viser til at det er gjennomført en uavhengig kontroll av estimatene for misligholdsansynlighet og at den nye modellen inneholder nye variabler for prediksjon av mislighold samt at sikkerhetsmarginer på BM er redusert. Finanstilsynet har videre merket seg at styret vurderer at den nye modellen gir et riktigere bilde av bankens porteføljekvalitet og viser blant annet til en økning i PD på BM i 2. og 3. kvartal d.å., og til at treffsikkerheten i modellen er vurdert ved hjelp av statistiske valideringer. Finanstilsynet har notert at styret ser viktigheten av gode kontrollrutiner på området og vil ha tett oppfølging og evaluering bl.a. av inputfaktorene i modellen, men at banken for tiden ikke har grunn til å tro at tapsavsetninger i trinn 1 og 2 ikke er i tråd med forventet nivå på fremtidige tap.

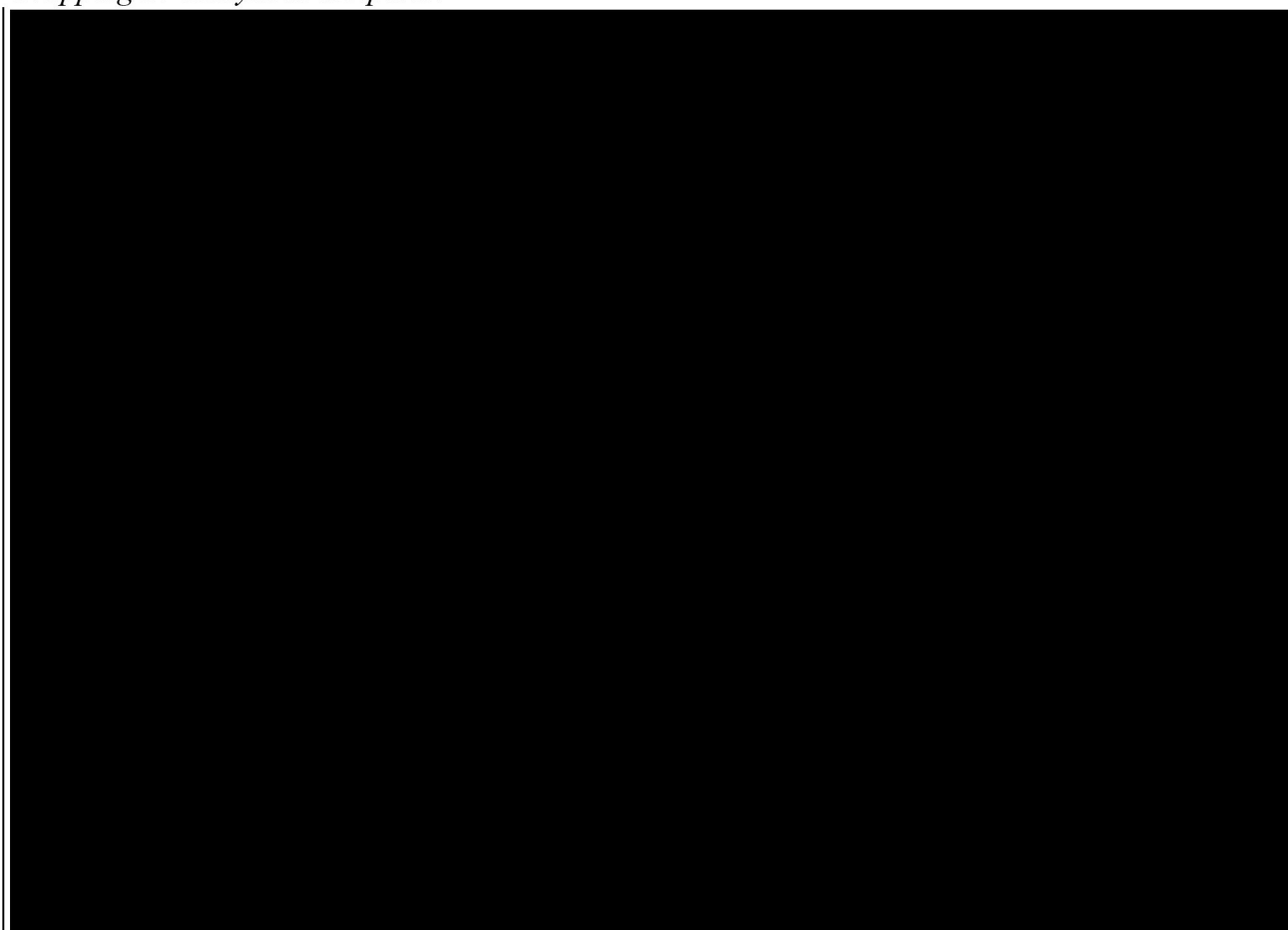
I Eikas nye risikoklassifiseringsmodell tillegges adferdsscore større vekt ved beregning av misligholdssansynligheten. Finanstilsynet peker på at modeller med stor vekt på data som gjelder kundenes adferd, har en tendens til å klassifisere en stor andel av kundene i de beste risikoklassene siden kundene først migrerer til høyere PD når det blir utslag på adferdsvariablene. Den økte vektleggingen av adferdsdata vil derfor ofte gi god forklaringskraft på kort sikt, slik fremlagte valideringsresultater viser, men det er en fare for at forklaringskraften på lengre sikt blir dårligere. Finanstilsynet peker også på at Eikas risikoklassifiseringsmodell er utviklet på grunnlag av eksterne data, og at grunnlagsdataene gjelder konkurs og tvangsoppløsning, og ikke mislighold. For bedriftskundemodellene er dessuten det Eika betegner som en sikkerhetsmargin utover faktiske observerte misligholdsandeler, betydelig redusert.

Finanstilsynet legger til grunn at styret er kjent med sentrale egenskaper og forutsetninger i modellene som anvendes, herunder de ovennevnte metodemessige svakhetene, og vurderer tilpasninger, også for å ta hensyn til at bankens portefølje avviker fra grunnlaget for den eksternt utviklede modellen.

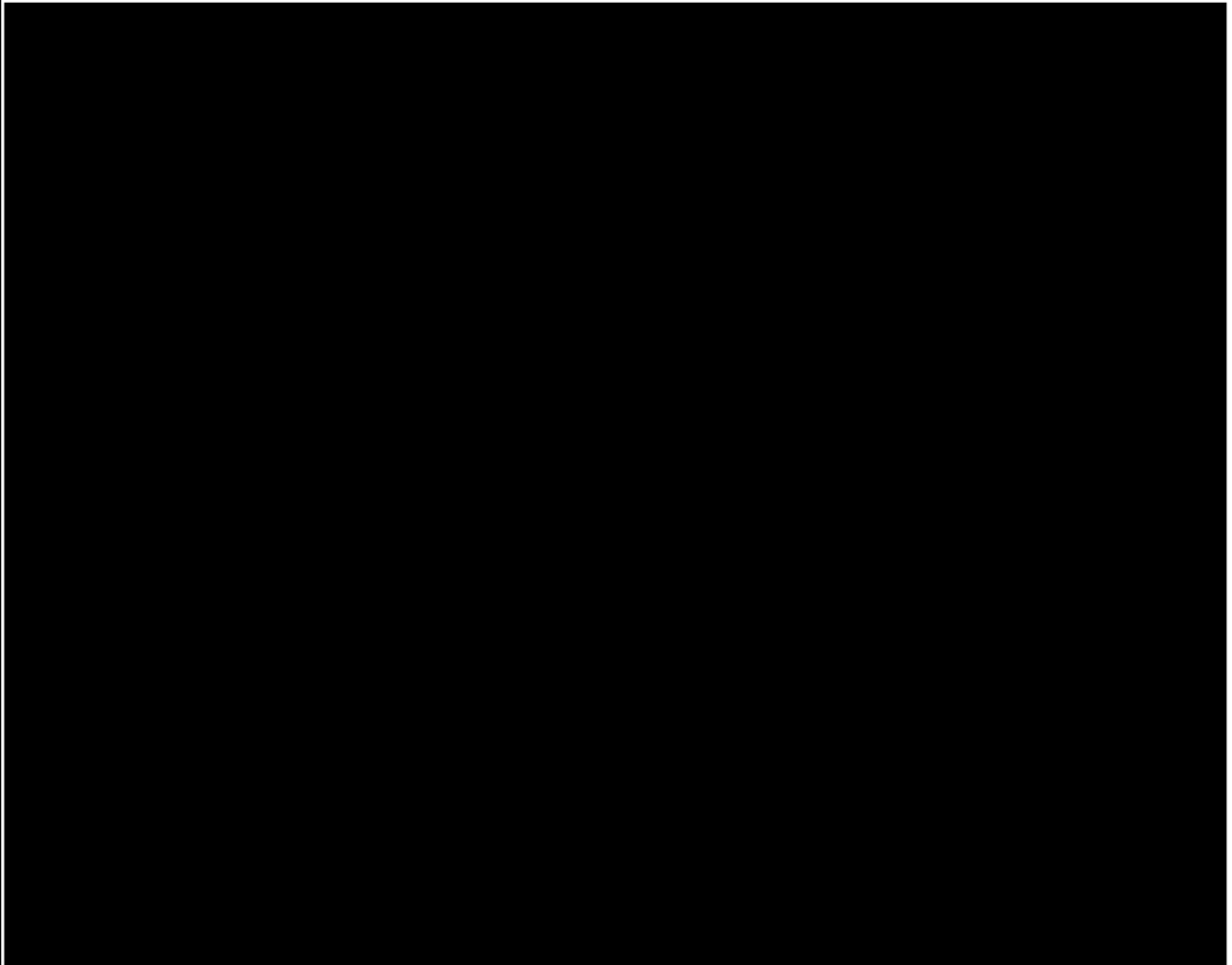
I foreløpig tilsynsrapport ba Finanstilsynet styret vurdere om makrojusteringene i tapsmodellen i tilstrekkelig grad fanger opp effekten av alvorlige konjunktursvingninger. Finanstilsynet har merket seg at styret i sitt svarbrev viser til foretatte tilleggsavsetninger for å kompensere for at modellene ikke i tilstrekkelig grad og i tide tok hensyn til effektene av Covid-19. Finanstilsynet har videre notert at Eika fortløpende vurderer om det er behov for justeringer eller endringer i tapsmodellen, herunder makromodellen, og at banken følger dette tett.

Finanstilsynet forventer at bankene har et bevisst forhold til usikkerhet og følger opp mulige skjevheter i estimatene ved beregning av forventet tap. For eksempel kan rene gjennomsnittsbetraktninger gi store avvik ettersom tapsgradene ofte enten er lave eller høye, og tapsperioden kan strekke seg over tid. Videre kan skjevt datagrunnlag, preget av gode konjunkturer og lave tap, bidra til skjevheter i estimatene. Finanstilsynet forventer at banken kritisk vurderer estimatene og kilder til usikkerhet, og iverksetter tiltak ved behov.

Gruppering av tilknyttede motparter

¹ [https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2025808/a77be1e9-7564-47d2-a9d1-b7da98220352/Final%20Guidelines%20on%20connected%20clients%20\(EBA-GL-2017-15\).pdf](https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2025808/a77be1e9-7564-47d2-a9d1-b7da98220352/Final%20Guidelines%20on%20connected%20clients%20(EBA-GL-2017-15).pdf)

FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL AV LIKVIDITETSRISIKO

Styrefastsatte rammer

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at hensikten med og begrunnelsen for de ulike risikorammene i Policy for Likviditetsrisiko bør beskrives tydeligere. Finanstilsynet har merket seg at styret deler Finanstilsynets vurdering og at styret vil påse at dette er gjennomført ved neste oppdatering av dokumentet og bekrefter samtidig at bankens risikorapport vil bli oppdatert slik at bankens nedre grense for LCR blir klarere.

Beredskapsplaner

Finanstilsynet pekte i den foreløpige tilsynsrapporten på at bankens beredskapsplan på likviditetsområdet også burde inneholde en vurdering av hvor raskt aktuelle likviditetstiltak vil kunne forventes å være effektive gitt krisens art. Finanstilsynet har notert at styret vil påse at tidsperspektivet for likviditetstiltak så vel som bankens erfaringer knyttet til Covid 19-pandemien, vil bli inkludert ved neste oppdatering av bankens beredskapsplan.

Stresstester

Finanstilsynet reiste i foreløpig tilsynsrapport spørsmål om bankens erfaringer med den ekstraordinære stresstesten som banken utførte i forbindelse med Covid-19 bør reflekteres i bankens

ordinære likviditetsstresstest. Finanstilsynet ba bankens styre vurdere hvorvidt det bør gjennomføres stresstester mer frekvent med presentasjon av resultatene i bankens kvartalsvise risikorapport. Finanstilsynet har merket seg at bankens erfaringer fra den ekstraordinære stresstesten har resultert i at bankens rammer for innskuddsdekning er blitt revidert, og at styret anser at dagens frekvens på gjennomføring av stresstester er tilstrekkelig. Finanstilsynet vil imidlertid påpeke at også i mindre foretak gir kvartalsvis vurdering av stresstesteffekter nyttige bidrag i risikostyringen.

Rapportering

I den foreløpige tilsynsrapporten viste Finanstilsynet til flere eksempler på feil opplysninger (tall) og uoverensstemmelser mellom vedtatte rammer/mål og fremstillinger i bankens interne og eksterne rapportering. Styret bekrefter i sitt svarbrev at bankens eksterne rapportering har vært feil og at det er sendt inn ny rapportering til Finanstilsynet. Finanstilsynet vil understreke viktigheten av korrekt intern og ekstern rapportering, som også nevnt ovenfor under kredittrisiko.

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at forståelsen av prognosetabellen i risikorapporten vil bedres dersom de ulike postene i tabellen og utviklingen i disse gis en kort forklaring. Finanstilsynet noterer at i gjennomgangen av risikorapporten i styremøtene ber styret risk manager om utdypende forklaring dersom det anses nødvendig, men at styret vil påse at banken videreutvikler beskrivelsen av risikoforhold i styrerapportene.

FORHOLD KNYTTET TIL EKSPONERINGSNIVÅ - LIKVIDITETSRISIKO

Innskuddsdekning og innskuddsammensetning

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på utfordringer med å holde gjennomsnittlig løpetid på markedsfinansieringen tilstrekkelig lang, og noterer fra styrets svar at det er tatt opp nye lange innlån og foretatt tilbakekjøp av utestående lån med forfall i 2021. Av den grunn oppfatter styret at banken har god kontroll på markedsfinansieringen.

FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL AV MARKEDSRISIKO

Strategi og rammer

Finanstilsynet viste i foreløpig tilsynsrapport til at banken hadde satt bort deler av bankens verdipapirportefølje til ekstern forvaltning mens brorparten ble forvaltet av banken selv. Finanstilsynet ba i foreløpig tilsynsrapport om styrets vurdering av forholdet mellom avkastning, risiko og kapitalbruk ved denne forvaltningen. Finanstilsynet merker seg av styrets svarbrev at fra ultimo juni d.å. er all forvaltning av bankens overskuddslikviditet overført til ekstern forvaltning. Det opplyses også at det er ryddet opp i rammene for bankens innskudd i andre banker.

Rapportering

Finanstilsynet påpekte i foreløpig tilsynsrapport enkelte uklare forhold ved rapporteringen til styret av rammer og status for markedsrisiko, og noterer fra styrets svarbrev at det er gjort nødvendige endringer. Finanstilsynet tok i foreløpig tilsynsrapport opp forbedringspunkter ved risikorapportens informasjon om internt og eksternt forvaltede midler. Det noteres fra styrets svarbrev at poster i risikorapporten som ikke lenger er aktuelle nå vil bli fjernet, at mandatkontrollen vil bli presisert og at totalrammen vil bli tatt inn i avtalen med eksternt forvalter.

FORHOLD KNYTTET TIL EKSPONERINGSNIVÅ - MARKEDSRISIKO*Rentebærende verdipapirer*

Finanstilsynet noterer fra styrets svar på foreløpig tilsynsrapport at styret vurderer den nåværende oppfølgingen av de begrensede investeringene i aksje- og kombinasjonsfond som tilfredsstillende.

Protokoll fra styrets behandling av denne tilsynsrapporten bes sendt Finanstilsynet.

Kopi av dette brev bes sendt til bankens valgte revisor.

For Finanstilsynet

Linda Støle Hårstad
seksjonssjef

Anne Marie Aasbø Hosfeld
tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.